

Remissvar

Dnr 2024-073

2024-04-29

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Karenstak och högriskskydd - en översyn av karensavdraget och förslag på utökade undantag

S2023/03302

SAMMANFATTNING

Konjunkturinstitutet lämnar kommentarer på delar av förslaget.

- Konjunkturinstitutet tillstyrker utredningens förslag om att inte differentiera karensavdraget med avseende på yrke.
- Redan med dagens utformning av högriskskydd är låg kännedom ett grundläggande problem. En framtida informationsinsats bör utformas med hänsyn till resultat från forskning om informationsinterventioner.
- Konjunkturinstitutet efterfrågar en motivering till varför begränsningsregeln föreslås ändras från dagens tio till just sex sjukperioder under en tolv månadersperiod.

KARENSAVDRAGET BÖR INTE DIFFERENTIERAS UTIFRÅN YRKE

Konjunkturinstitutet delar utredningens bedömning om att karensavdraget inte bör differentieras med avseende på yrke. Den huvudsakliga motiveringen är att det finns omfattande gränsdragningsproblematik och att arbetsuppgifterna kan skilja väsentligt för individer inom samma yrke. Utöver detta är det möjligt att överutnyttjande är mer eller mindre vanligt i vissa yrkesgrupper, vilket gör frågan om differentiering än mer komplex.

ETT GRUNDLÄGGANDE PROBLEM ÄR LÅG KÄNNEDOM OM HÖGRISKSKYDD

Utredningen konstaterar att det allmänna respektive särskilda högriskskyddet är okänt för allmänheten, vilket riskerar att leda till ett underutnyttjande för berättigade. Utredningen lyfter fram behovet av informationsinsatser. Konjunkturinstitutet vill understryka denna slutsats.

Vid en framtida informationsinsats är det, oavsett om det handlar om befintligt eller föreslaget nytt regelverk, centralt hur informationen utformas. Engström et al. (2019)¹ visade i ett informationsexperiment med svenska data att utformningen av informationsbrev till

¹ Bhargava, S., & Manoli, D. (2015). "Psychological frictions and the incomplete take-up of social benefits: Evidence from an IRS field experiment". *American Economic Review*, 105(11), 3489-3529.

pensionärer påverkar deras ansökningsgrad av bostadsbidrag. Bhargava & Manoli (2015)² visade att ansökningar om jobbskatteavdrag i USA påverkas av informationsinsatser och hur dessa informationsinsatser utformas. En framtida informationsinsats bör utformas med hänsyn till resultat från forskning om informationsinterventioner.

MOTIVERING TILL JUST SEX SJUKPERIODER SAKNAS

Utredningen inkluderar uppskattningar av andelen arbetstagare med minst ett undantag vid olika gränsvärden för antal karensavdrag samt hur en mer generös begränsningsregel påverkar andelen arbetstagare som berörs fördelat på yrkesgrupper, men det finns ingen tydlig motivering till varför utredningen landar i sex sjukperioder. Konjunkturinstitutet efterfrågar en motivering till hur och varför utredningen har landat i just denna lösning. Förslaget om ett nytt karenstak vid sex sjukperioder under en tolv månadersperiod antas enligt utredningen leda till att antalet personer som får undantag från karensavdrag ökar från 100 000–150 000 individer till 300 000–400 000 individer. Det motsvarar en ökning från 2 till 6–7 procent av arbetstagarna. Förslaget om det särskilda högriskskyddet antas vidare leda till en ökning från 12 000 till 18 000–36 000 personer.

Vidare menar utredningen att effekterna på arbetsutbudet ”sannolikt är liten” med den nya bestämmelsen om sex sjukperioder. Den ekonomiska konsekvensanalysen fokuserar emellertid främst på högriskskyddets vara eller icke vara, men inte direkt på det förslag som förs fram om att införa ett tak på sex sjukperioder. Det är troligt att en reform till sex, i stället för tio, sjukperioder har heterogena effekter där vissa arbetsställen påverkas mycket, medan de flesta arbetsställen påverkas lite eller inte alls. Rent incitamentsmässigt innebär förslaget att det efter sex sjukperioder inte finns någon självrisk utöver sjukpenningens ersättningsnivå. Konjunkturinstitutet tolkar utredningens syfte som att avsikten har varit att hitta en optimal kombination mellan självrisk och skydd för grupper som har återkommande sjukperioder. Det framgår inte om utredningen har övervägt andra utformningar som ger mindre tröskeeffekter, samtidigt som individer med återkommande sjukdom får högre ekonomisk ersättning. Ett möjligt alternativ skulle exempelvis kunna vara att behålla självrisk i form av karensavdrag men i stället höja ersättningsgraden i sjukpenningen efter ett visst antal sjukperioder per år.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Albin Kainelainen. Föredragande har varit Julia Fennö. I den slutliga handläggningen av remissvaret har också Linuz Aggeborn deltagit.

Albin Kainelainen
Generaldirektör

² Engström, P., Forsell, E., Hagen, J., Stefánsson, A. (2019). "Increasing the Take-Up of the Housing Allowance Among Swedish Pensioners: A Field Experiment". *International Tax and Public Finance*, 26(6), 1353-1382.